

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін

СИЛАБУС
ОК 7 – Громадянська освіта

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри

 Козинець О.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 30 » 08 2024 р.

Розробник (-и): Нітченко А.Г., к.іст.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін

Протокол від «30» серпня 2024 р. № 10

Узгоджено з гарантом освітньої програми:
(підпис)

Н.П.Буяльська
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	Українська.
Рік навчання та семестр	3 рік навчання, 5 семестр, ОПП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Викладач (-і)	Нітченко А.Г., доцент кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін, к.іст.н., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://tidp.stu.cn.ua/nitchenko-alla-grygorivna/
Контакти викладача	alla-nitchenko@stu.cn.ua

2. Анотація курсу.

Даний інноваційний та інтерактивний курс з громадянської освіти впроваджено за співпраці Національного університету «Чернігівська політехніка» та Міжнародної фундації виборчих систем (IFES).

Викладається курс відповідно до запропонованої IFES Україна світовій методології, розробленої українськими та міжнародними експертами для університетів: «Посилення залученості через освіту для демократії» (Strengthening Engagement through Education for Democracy – SEED).

Методологія SEED покликана сприяти створенню у здобувачів/чок вищої освіти системи навичок і ставлень, пов'язаних із активною та відповідальною громадянською участю. При цьому, вона наголошує на важливості навчання через практику, заохочуючи здобувачів/чок вищої освіти до активної роботи через інтерактивні методи навчання, що в свою чергу означає відповідний інтерактивний тип викладання та активну участь здобувачів/чок вищої освіти через реалізацію власних суспільно-важливих проєктів.

Програма навчальної дисципліни розроблена д-ркою Гріп Берроуз (США) включає три змістових модуля:

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади демократії та прав людини.

Змістовний модуль 2. Конституціоналізм, ліберальна демократія та Україна.

Змістовний модуль 3. Громадянське суспільство та реалізація громадянської ініціативи.

Навчальна дисципліна «Громадянська освіта» викладається протягом одного семестру за допомогою лекційних занять, практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, в тому числі науково-дослідної роботи і завершується складанням диф.заліку.

3. Мета та цілі курсу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Громадянська освіта» є формування у здобувачів/чок вищої освіти необхідних знань, навичок та ставлень, пов'язаних з ефективною (поінформованою, компетентною) демократичною взаємодією громадян у суспільстві.

Досягнення мети відбувається завдяки тристоронньому освітньому підходові, використовуючи такі інструменти:

- 1) навчальна програма курсу і текстові матеріали,
- 2) інтерактивні методики викладання громадянської освіти, та
- 3) проєкти громадської дії, які реалізовуватимуть здобувачі вищої освіти.

Завданнями вивчення дисципліни «Громадянська освіта» є надання здобувачам/кам вищої освіти цілісної системи знань про історію та концептуальні засади демократичного урядування, прав людини, громадянську участь; формування вміння знаходити та критично аналізувати інформацію, ефективно взаємодіяти з людьми різних поглядів та переконань; формування розуміння важливості громадянської участі у демократичній державі; формування у здобувачів вищої освіти готовності долучатися до вирішення 5 суспільних проблем та навчити використовувати для цього інструменти громадянської участі, доступні в Україні.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має набути або розширити наступні загальні (ЗК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14'. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

4. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПР), передбачені освітньою програмою:

ПР15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проєктів.

ПР17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПР24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

В результаті вивчення дисципліни «Громадянська освіта» здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- поняття «демократія» і підходи до його визначення;
- місце і роль влади та громадянина в умовах демократії, їхню взаємодію;
- права людини, механізми захисту прав людини і роль, яку відіграє громадянське суспільство у моніторингу діяльності уряду та співпраці з ним;
- способи, через які громадянське суспільство допомагає громадянам
- індивідуально чи колективно досягати цілей.

вміти:

- критично мислити та аналізувати інформацію;
- активно слухати, розглядати питання з різних позицій, приймати обґрунтовані рішення;
- досягати консенсусу та працювати спільно з іншими заради досягнення мети

5. Пререквізити. Успішне засвоєння курсу «Громадянська освіта» ґрунтується на знаннях, отриманих ЗВО під час опанування положень навчального курсу «Філософія».

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні заняття	14
Самостійна робота	60
Всього кредитів	3

Формами проведення занять є навчальні заняття: лекційні та інтерактивні практичні заняття. Самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle та дистанційної системи навчання <https://demcourse.theworkademy.com/> (це передбачено протоколом про співпрацю з IFES Україна).

7. Тематика курсу.

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади демократії та прав людини

Тема 1. Філософські засади демократичного врядування

Природний стан та суспільний договір. Концепція та походження влади. Філософські засади демократичного урядування (Дж. Локк, Т. Гоббс, Ж.-Ж. Руссо). Концепція розумного егоїзму.

Створення та еволюція демократії. Роль довіри між владою та громадянами у демократичному суспільстві. Поняття «суспільство». Формування суспільства та держави-нації. Характер відносин особистості та держави. Конкуруючі інтереси особистості та держави, які можуть призвести до конфлікту; як їх вирішити та чи варто віддавати перевагу інтересам держави чи особи. Якими є переваги та проблеми, пов'язані з природним станом, для людини та суспільства.

Роль державної влади в умовах демократії: забезпечення безпеки та порядку, захист приватної власності та прав людини, захист вразливих верств населення, забезпечення економічного добробуту. Підходи до визначення зобов'язань держави перед громадянами.

Принципи демократії (громадська участь, рівність, політична толерантність, підзвітність, прозорість, регулярні чесні та вільні вибори, економічна свобода, протидія зловживанню службовими повноваженнями, визнання результатів виборів, права людини, багатопартійні системи, верховенство права, правове закріплення прав людини). Сучасна демократія.

Тема 2 Права людини. Міжнародні пакти про права людини

Сутність та природа прав людини. Еволюція прав людини. Покоління прав людини. Індивідуальні та колективні права. Сутність громадянських, політичних, соціально-економічних та культурних прав людини.

Зобов'язання держави щодо прав людини: поважати, захищати, втілювати. Негативні та позитивні права. Дискусія щодо того, чи може обмеження прав людини бути виправданим. Гідність, свобода, рівність, толерантність, демократія та справедливість як основа розуміння прав людини.

Еволюція прав людини на українських землях.

Формування Організації Об'єднаних Націй. Основні документи в галузі захисту прав людини: Загальна декларація прав людини, Європейська Конвенція з прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Системи захисту прав людини: універсальна та регіональні. Європейський суд з прав людини. Національні механізми захисту прав людини: дієве законодавство, правоохоронні органи, судова система, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, громадські організації.

Особливості захисту прав вразливих верств населення. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенція про права дитини, Рамкова конвенція про захист національних меншин, Конвенція про права осіб з інвалідністю. Захист прав людини під час воєнних дій.

Змістовний модуль 2. Конституціоналізм, ліберальна демократія та Україна

Тема 3. Конституціоналізм, ліберальна демократія та їх розвиток в Україні

Теорія конституціоналізму (Дж. Локк, Ш.-Л. Монтеск'є), конституція та її роль у державі. Поділ влади та політичні режими. Форми правління: президентська, парламентська, змішана. Загрози демократії (популізм, авторитаризм та тоталітаризм, низький рівень залученості громадян, тощо) та підтримка її сталого розвитку.

Україна та конституціоналізм. Розвиток конституціоналізму на українських землях (Руська правда, Литовські Статути, Конституція Пилипа Орлика, Універсали Української Народної Республіки, Конституції СРСР, Конституція України та етапи її трансформації).

Поділ влади в Україні. Суверенітет народу як засадничий принцип української Конституції.

Тема 4. Система демократії в Україні та механізм її реалізації

Законодавча, виконавча та судова влада в Україні, Президент України. Державна влада та місцеве самоврядування. Система стримувань і противаг.

Адміністративно-територіальний поділ держави. Адміністративно-територіальний поділ України.

Вибори, виборчі системи, політичні партії та їхні функції. Роль виборів у демократії. Політичні партії та формування партійної системи в Україні. Прозорість влади.

Риси демократичного і недемократичного режимів. Підзвітність влади. Демократичне врядування. Роль влади у вирішенні проблем суспільства. Сучасний стан соціально-економічного розвитку України. Розвиток навичок з ідентифікації та аналізу суспільно важливих проблем, співвідповідальності уряду та громадян за їх вирішення. Оцінка ефективності виконання державою своїх функцій.

Змістовний модуль 3. Громадянське суспільство та реалізація громадянської ініціативи

Тема 5. Характеристики громадянського суспільства

Підходи до визначення та характеристики громадянського суспільства (Аристотель, Дж. Локк, Т. Гобс, Ж.-Ж. Руссо, Г. Гегель, К. Маркс, Ю. Габермас). Типи організацій громадянського суспільства. Дискусія про виключність деяких типів організацій (політичних партій, релігійних організацій, профспілок, медіа тощо) до громадянського суспільства.

Умови для розвитку громадянського суспільства. Свобода об'єднань та свобода слова. Делегування соціальної відповідальності та децентралізація влади. Культура довіри та співпраці. Історичний огляд розвитку громадянського суспільства у Європі. Роль громадянського суспільства у розбудові демократії (В. Гавел). Функції громадянського суспільства за Ларрі Даймондом.

Тема 6. Роль громадянського суспільства у демократичних реформах у країнах Східної Європи. Виклики для громадянського суспільства

Огляд та аналіз громадських рухів у комуністичній Європі. Історія Польщі: Рух «Солідарність». Історія Чехословаччини та Вацлава Гавела. Історія Румунії. Україна та «революція на граніті».

Соціальний капітал: його поняття, характеристика, роль та функції. Виклики для громадянського суспільства в умовах демократії. Історичні передумови формування громадянського суспільства в Україні.

Сучасний стан громадянського суспільства в Україні. Вплив громадянського суспільства на владу в Україні. Молодь та громадянське суспільство.

Тема 7. Громадянськість та демократія

Визначення громадянськості. Обов'язки громадян в умовах демократії. Переваги громадської участі. Роль влади у створенні умов для громадської участі. Урядування, скероване на громадян. Рівні залучення громадян владою: від маніпуляції до делегування повноважень та громадського контролю. Громадянська культура. Громадянські чесноти.

Концепції громадянськості за Джоелом Вестхаймером та Йозефом Кагне: громадянин, який несе особисту відповідальність; громадянин, який бере активну участь; громадянин, орієнтований на справедливість та правосуддя. Оцінка рівня власної залученості.

Тема 8. Активне громадянське населення

Громадська участь в Україні: історія та сучасний стан. Форми громадської участі, доступні в Україні (мирні збори, громадські об'єднання, звернення, вибори, громадські слухання, бюджет участі тощо), їх правове регулювання та практичне застосування.

Поінформоване громадянство. Активність громадян та ефективність громадської участі в Україні.

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання результатів навчання ЗВО з курсу «Громадянська освіта» здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. (із змінами, внесеними згідно із рішенням Вченої ради та наказів ректора) https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-
--	--

	<p>pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf</p> <p>і охоплює:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поточний контроль – 60 балів (60%) (контроль за засвоєнням лекційного матеріалу у формі інтерактивних вправ та тестів здійснюється в дистанційній системі навчання https://demcourse.theworkademy.com/ (це передбачено протоколом про співпрацю з IFES Україна) і оцінюється до 25 балів на основі відсотку (%) проходження курсу і отриманням відповідного сертифікату та робота на практичному (інтерактивному) занятті, а також виконання поточної самостійної роботи (самостійне опрацювання тем) здійснюється з урахуванням роботи під час виконання інтерактивних вправ (поведінка, читання, слухання, виступ) – до 35 балів) – підсумковий контроль (залік) – виконання та захист студентського проєкту – до 40 балів (40%). <p>Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60 балів.</p>
<p>Вимоги до виконання презентації студентського проєкту та есе (рефлексії щодо проєкту)</p>	<p>Заключним етапом проєкту є підготовка його презентації у Power Point і виступ перед аудиторією. Презентація повинна містити такі компоненти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснення проблеми. При визначенні проблеми важливо продемонструвати, що вона реально існує. Найкращий спосіб зробити це – навести факти, дані та приклади, які були виявлені завдяки проведеному вами дослідженню. 2. Описати, яким чином проблема пов'язана з 4-ма основними темами курсу. 3. Описати проєктну пропозицію (цілі, заходи) щодо вирішення проблеми, яку визначила група. 4. Описати план дій (заходи, кроки) з просвітницької й адвокаційної діяльності, який був обраний вами для реалізації. 5. Поділитися досвідом реалізації заходів і пояснити, чому обраний цей захід. 6. Навести аналіз тих факторів, які сприяли і заважали успішному досягненню цілей. 7. Описати кроки, які необхідно зробити, щоб реалізувати проєктну пропозицію повністю. <p>Також, здобувачі/ки вищої освіти виконують есе (індивідуальну рефлексію щодо проєкту) відповідно до вимог, які містяться у детальних матеріалах курсу, є частиною модуля та оцінюються максимум у 5 балів, зокрема:</p> <p>5 – відмінно здобувач/ка вищої освіти продемонстрував/ла глибоке розуміння на високому для студентів ЗВО рівні. Виконано всі індикатори з чітким та глибоким розумінням матеріалу.</p> <p>4 – добре здобувач/ка вищої освіти продемонстрував/ла розуміння, на середньому/вище середнього рівні. Усі індикатори були виконані, але відповіді були слабкими за одним чи двома індикаторами.</p>

	<p>3 – задовільно здобувач/ка вищої освіти продемонстрував/ла розуміння, що відповідає мінімальним очікуванням від студентів ЗВО. Більшість індикаторів було виконано, але відповіді були слабкими за одним з цих індикаторів.</p> <p>2 – незадовільно здобувач/ка вищої освіти не продемонстрував/ла володіння матеріалом на рівні, який вимагається від студентів ЗВО. Індикатори виконано на низькому рівні (або не виконано взагалі), розуміння матеріалу не продемонстровано.</p>
<p>Практичні (інтерактивні) заняття</p>	<p>Критерії оцінювання участі у практичному (інтерактивному) занятті, а також виконання поточної самостійної роботи (самостійне опрацювання тем) здійснюється з урахуванням роботи під час виконання інтерактивних вправ (поведінка, читання, слухання, виступ) і оцінюються в 5, 4, 3, 2, 1, 0 балів (макс. 35), зокрема:</p> <p>5 балів – здобувач/ка вищої освіти у повному обсязі опрацював програмний матеріал (теоретичний матеріал на платформі https://demcourse.theworkademy.com/ основну і додаткову літературу, джерела), має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, виявляє розуміння суспільних процесів, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, може аналізувати суспільні факти, визначення понять, здатний презентувати власне розуміння, оцінку суспільних фактів, застосовує набуті знання під час виконання інтерактивних вправ.</p> <p>4 бали – здобувач/ка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом (опрацював основну і деяку частину теоретичного матеріалу на платформі https://demcourse.theworkademy.com/, додаткової літератури і джерел), узагальнює окремі факти і формулює висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників; може дати порівняльну характеристику суспільних та юридичних фактів, визначення понять, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; узагальнює та застосовує набуті знання під час виконання інтерактивних вправ.</p> <p>3 бали – здобувач/ка вищої освіти засвоїв навчальний матеріал частково (опрацював основну і деяку частину теоретичного матеріалу на платформі https://demcourse.theworkademy.com/, додаткової літератури і джерел але прогалини не носять істотного характеру), узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників; може дати порівняльну характеристику суспільних та юридичних фактів, визначення понять, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; узагальнює та застосовує набуті знання, деякі практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані недостатньо.</p>

	<p>2 бали – здобувач/ка вищої освіти загалом самостійно відтворює програмний матеріал (на рівні підручника), може дати стисло характеристику питання, загалом правильно розуміє основні терміни, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, виклад не самостійний (переказ підручника), є певні неточності як у матеріалі, так і у висновках, аргументація слабка, деякі практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані недостатньо</p> <p>1 бал – здобувач/ка вищої освіти за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато неточностей, головний зміст матеріалу не розкрито, деякі практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані недостатньо, виникають труднощі із застосуванням набутих знань під час виконання інтерактивних вправ.</p> <p>0 балів – здобувач/ка вищої освіти не готовий до практичного інтерактивного заняття або має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі терміни, але не може їх пояснити, головний зміст матеріалу не розкрито, має труднощі із застосуванням набутих знань під час виконання інтерактивних вправ.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Умовою допуску до підсумкового контролю є виконання всіх видів навчальної роботи передбачених робочою програмою, та набрання мінімально необхідної кількості балів (20). У випадку, якщо здобувач/ка вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, він/вона буде мати академічну заборгованість, яку має право ліквідувати у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. (із змінами, внесеними згідно із рішенням Вченої ради та наказів ректора) https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuyannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf</p>

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів	
<p>Змістовий модуль 1. Теоретичні засади демократії та прав людини</p>	<p>участі у практичному (інтерактивному) занятті (Т.1, Т2), а також виконання поточної самостійної роботи (самостійне опрацювання тем) здійснюється з урахуванням роботи під час виконання інтерактивних вправ (поведінка, читання, слухання, виступ)</p>	<p>0...10</p>

Змістовий модуль 2. Конституціоналізм, ліберальна демократія та Україна	участі у практичному (інтерактивному) занятті (Т.3, Т4), а також виконання поточної самостійної роботи (самостійне опрацювання тем) здійснюється з урахуванням роботи під час виконання інтерактивних вправ (поведінка, читання, слухання, виступ)	0...10
Змістовий модуль 3. Громадянське суспільство та реалізація громадянської ініціативи	участі у практичному (інтерактивному) занятті (Т.5, Т.6, Т.7, Т.8) а також виконання поточної самостійної роботи (самостійне опрацювання тем) здійснюється з урахуванням роботи під час виконання інтерактивних вправ (поведінка, читання, слухання, виступ)	0...15
Контроль за засвоєнням лекційного матеріалу у формі інтерактивних вправ та тестів	здійснюється в дистанційній системі навчання https://demcourse.theworkademy.com/ (передбачено протоколом про співпрацю)	5...25
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Розподіл балів за кроками та робочими аркушами студентського проєкту		
Кроки	Робочі аркуші	Оцінка/Самооцінка (за Крок)
Крок 1. Визначення суспільно важливої проблеми для дослідження	Робочий аркуш 1. Попереднє дослідження проблеми	4 бали
Крок 2. Розробка плану дослідження, спрямованого на визначення проблеми	Робочий аркуш 2. Розроблення плану дослідження	4 бали
	Робочий аркуш 3. Підготовка опитування	
	Робочий аркуш 4. Підготовка інтерв'ю	
	(Інші активні дослідження. Наприклад, подання запиту на доступ до публічної інформації тощо)	
Крок 3. Реалізація плану дослідження	Робочий аркуш 5. Виявлення упередженості	4 бали
Крок 4. Досвід, отриманий під час дослідження	Робочий аркуш 6. Досвід отриманий у ході дослідження	4 бали

Крок 5. Дослідження проблеми крізь призму 4-х тем	Робочий аркуш 7. Права людини й тема вашого дослідження	4 бали
	Робочий аркуш 8. Роль органів влади і тема вашого дослідження	
	Робочий аркуш 9. Права людини і тема вашого дослідження	
	Робочий аркуш 10. Індивідуальна громадянська участь і тема вашого дослідження	
Крок 6. Розробка проєктної пропозиції та плану дій	Робочий аркуш 11. Визначення цілей проєкту	4 бали
	Робочий аркуш 12. Розробка проєктної пропозиції	
	Робочий аркуш 13. Підготовка до реалізації заходу	
Крок 7. Реалізація плану дій		4 бали
Крок 8. Підготовка групової презентації		2 бали
Крок 9. Презентація проєкту і відповіді на запитання		5 балів
Крок 10. Індивідуальна рефлексія щодо досвіду, отриманого в процесі роботи над проєктом	Робочий аркуш 14. Рефлексія щодо мого досвіду	5 балів
Семестровий контроль (диференційований залік) - усього балів за кроками та робочими аркушами студентського проєкту		40 балів
Разом		100 балів

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	

75-81	C (добре)	задовільно	
66-74	D (задовільно)		
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу.

Політика щодо академічної доброчесності. Освітній процес базується на академічній доброчесності.

Згідно з «Кодексом академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка», від 31.05.2021 р. №100. <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf> вивчення дисципліни базується на принципах взаємної поваги й довіри викладача та здобувача вищої освіти, рівноправності й толерантності.

Підготовлені здобувачем вищої освіти види робіт повинні відповідати загальноприйнятим нормам етичної поведінки.

Основними формами порушення академічної доброчесності є: академічний плагіат; самоплагіат; фабрикація; фальсифікація; списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання.

Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей є обов'язковими. Якщо буде виявлено ознаки академічної недоброчесності, роботи не зараховуються.

Від дотримання принципів академічної доброчесності залежить оцінювання, а саме, бали можуть бути анульовані або знижені за порушення.

Правила перезарахування кредитів. Відповідно до «Порядку визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. (діє з 16.09.2022) <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/poryadok-vyznachennya-akademichnoi-riznyczy-ta-vuznannya-rezultativ-poperednogo-navchannya.pdf> рішення щодо перезарахування може бути прийнято за умов, якщо:

- назви навчальних дисциплін ідентичні або мають незначну стилістичну відмінність, але обсяги, змістова частина навчальних програм та результати навчання не відрізняються;
- кількість кредитів, відведена на вивчення навчальної дисципліни відрізняється менше, ніж на 25%.

При цьому недиференційований залік може бути зарахований як диференційований залік, з оцінкою за шкалою ЕКТС не менше «С» – 75 балів (добре).

При перезарахуванні дисципліни зберігається раніше здобута позитивна оцінка. Перескладання іспитів (диференційованих заліків) з дисципліни з метою підвищення оцінки, визначеної в документах виданих здобувачу вищої освіти за попереднім місцем навчання, не дозволяється.

Якщо оцінка з дисципліни складається з декількох оцінок за окремі семестри або з оцінок декількох модулів, то здобувачу вищої освіти виставляється середньозважена оцінка успішності з урахуванням обсягів відповідних складових навчальної дисципліни.

За необхідності (зокрема, у випадку, якщо у документах виданих здобувачу вищої освіти за попереднім місцем навчання, містяться результати навчання тільки за національною шкалою оцінювання) оцінка приводиться у відповідність до діючої в Університеті шкали оцінювання наступним чином: «задовільно» – 68 балів (D), «добре» – 83 бали (B), «відмінно» – 95 балів (A).

Відповідно до «Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу НУ «Чернігівська політехніка»» від 31 серпня 2020 р. (зі змінами, внесеними згідно із рішенням Вченої ради від 22.02.2021, протокол №2, та наказом ректора № 30 від 22.02.2021; від 29.03.2021,

протокол №3, та наказом ректора № 60 від 29.03.2021) <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-akademichnu-mobilnist-uchasnykiv-osvitnogo-proczesu.pdf> відбувається визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у закладі вищої освіти-партнері.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням дедлайнів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Порядок ліквідації академічної заборгованості визначено в «Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. (із змінами, внесеними згідно із рішеннями Вченої ради та наказів ректора) <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-ocziyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf>

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн (дистанційній) формі за погодженням. Пропущені заняття без поважних причин відпрацьовуються відповідно до графіка консультацій викладача.

У порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. (із змінами, внесеними згідно із рішеннями Вченої ради та наказів ректора) <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-ocziyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf> здобувач вищої освіти, який має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни згідно з індивідуальним начальним планом не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

Вільне відвідування занять організовується відповідно до «Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/poryadok-nadannya-dozvolu-na-vilne-vidviduvannya-zanyat-zdobuvacham-vyshhoyi-osvity.pdf>

Вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Університету дозволяється з метою створення умов для навчання ЗВО, які не можуть відвідувати навчальні заняття з поважних причин за діючим розкладом. До поважних причин відносяться випадки, підтверджені відповідними документами, а саме:

поєднання навчання зі спортивною та (або) громадською діяльністю, наявність дітей віком до 3-х років, вагітність, поєднання навчання з роботою за фахом, дуальне навчання (у разі його запровадження для окремих здобувачів вищої освіти), інші випадки.

Політика оскарження результатів контрольних заходів. Для вирішення спірних питань, пов'язаних із організацією та проведенням семестрового контролю, оцінювання практик, атестації та визнанні результатів навчання в неформальній та/або інформальній освіті на факультеті створюється апеляційна комісія розпорядженням декана, до складу якої включаються, завідувачі кафедр, науково-педагогічні працівники та представники органів студентського самоврядування. Головою апеляційної комісії призначається декан. Порядок подання та розгляду апеляцій визначається відповідно до р.7 «Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. (із змінами, внесеними згідно із рішеннями Вченої ради та наказів ректора) <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-ocziyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf>

Консультації. Консультації є однією з основних форм надання студентам допомоги в самостійній роботі з вивчення дисципліни стосовно незрозумілих питань або відпрацювання

занять. Проводяться консультації відповідно до затвердженого та розміщеного на сайті кафедри графіка.

Розвиток soft skills. Створення так званого «емоційного інтелекту» у здобувачів вищої освіти, здатних не тільки засвоювати професійні компетентності, а і формувати, відбувається наступним чином: здобувачі під час освітнього процесу отримують 1) питання з відкритим типом відповіді, вирішення яких потребує критичного мислення шляхом колективного обговорення; 2) завдання із спеціально здійсненою помилкою у вихідних даних або ході рішення. 3) ситуаційні завдання та кейси для обговорення і вирішення, які потребують групової взаємодії, критичного мислення, креативності та спрямовані на формування комунікаційних та управлінських навичок. Також здобувачі приймають участь у студентських науково-практичних конференціях, семінарах, тренінгах.

10. Рекомендована література.

1. Демократія: від теорії до практики. Підручник курсу. / за заг.ред. д-р Грір Берроуз, вид-ня 2-ге, доповнене (2019) Міжнародна фундація виборчих систем. 288 р. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2019/10/IFES-Ukraine-Democracy-from-Theory-to-Practice-Course-Reader-v2-2019-08-29-Ukr.pdf>
2. Демократія: від теорії до практики. Посібник для студентів / за заг.ред. д-р Грір Берроуз, вид-ня 2-ге, доповнене (2019) Міжнародна фундація виборчих систем 103 р. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2019/11/IFES-Ukraine-Democracy-from-Theory-to-Practice-Student-Handbook-v2-2019-08-29-Ukr.pdf>
3. Democracy: from Theory to Practice. Course Reader / Lead Author and Editor: Dr. Greer Burroughs. Second edition, revised and expanded (2019) International Foundation for Electoral Systems. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2019/10/IFES-Ukraine-Democracy-from-Theory-to-Practice-Course-Reader-v2-2019-08-29-Eng.pdf>
4. Democracy: from Theory to Practice. Student Handbook / Dr. Greer Burroughs. Second edition, revised and expanded (2019) International Foundation for Electoral Systems. 97 р. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2019/11/IFES-Ukraine-Democracy-from-Theory-to-Practice-Student-Handbook-v2-2019-08-29-Eng-1.pdf>
5. Melnyk, O., Shakun, N., Herasymenko, O., Nitchenko, A., Kolievatov, O. (2022) Theoretical and Methodological Aspects of the Humanistic Reorientation of Modern Society / O. Melnyk, N. Shakun, O. Herasymenko, A. Nitchenko, O. Kolievatov // W I S D O M, №2 (22). P. 59-67
6. Melnyk O., Shakun N., Herasymenko O., Nitchenko A., Olkhovyk M., Kolievatov O. (2023) Modern civil society in the era of informatization: postmodern worldview / AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research Special issue no.: 13/01/XXXII. (Vol. 13, Special issue) pp.41-48